

правильність документообігу, своєчасність перевезення та можливість запобігання господарським спорам. Ефективна комунікація в логістиці можлива тоді, коли повідомлення має точний зміст, визначеного адресата, перевірені реквізити і зрозумілі наслідки для виконавця, а усні доручення підтверджуються письмово. Саме тому мовна точність має розглядатися як складова професійної культури логіста і як засіб правового та організаційного впорядкування логістичних процесів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/254к/96-вр>
2. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2704-19>
3. Про транспортно-експедиторську діяльність : Закон України від 01.07.2004 № 1955-IV // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1955-15>
4. Колосок В. М., Лазаревська Ю. А. Менеджмент комунікацій в логістичному бізнесі. Theoretical and Practical Aspects of Economics and Intellectual Property. 2018. № 18. С. 186–189. URL: https://journals.uran.ua/tpa_pstu/article/download/180374/180332
5. Власенко О. О. Психологічний аспект сприйняття мовлення в професійному спілкуванні. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія. 2022. Т. 33 (72), № 5. С. 32–36. DOI: <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2022.5/06>. URL: https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/5_2022/6.pdf

Таїсія СОКІЛ

*Магістр філософії, незалежна дослідниця,
Харків, Україна
sokiltaya@gmail.com*

АКСІОЛОГІЧНИЙ ВИМІР РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ДОСВІДУ ЯК СПОСІБ ОПРИЯВЛЕННЯ ТА ЛЕГІТИМАЦІЇ ГРАНИЧНИХ СТАНІВ БУТТЯ

Пошук відповідей на фундаментальні питання буття завжди становив основу духовних інтенцій людства, визначаючи вектор розвитку культури та самоусвідомлення особистості. Перебування на роздоріжжі запитань – це передусім екзистенційне випробування, що змушує нас замислитися: на яке найважливіше питання повинні відповісти люди? Чи стосується воно походження Всесвіту, чи, можливо, це запитання про граничну межу власного «Я», яка оприявнюється лише в момент зустрічі з неминучим?

Дане дослідження спирається на інтелектуальну традицію екзистенціалізму та пантеїзму, де межові ситуації та ідея єдності з цілісністю світу є ключем до

розуміння людської свободи. Зокрема, крізь парадигму ідей М. Гайдеггера, К. Ясперса, А. Камю, Б. Спінози та Дж. Бруно, ми спробуємо розкрити аксіологічний вимір смерті як шлях до звільнення та гармонії з буттям.

Справжнє «Я», як зазначав Мартін Гайдеггер (1889-1976) у праці «Буття і час» (1927), виявляється лише тоді, коли людина виринає з полону повсякденності й усвідомлює себе як «буття-до-смерті» (Sein-zum-Tode). Як влучно зауважував мислитель, «смерть у найповнішому сенсі є феномен життя» [4]. Відтак вона постає не кінцем цінностей, а скоріше їх найвищим аксіологічним мірилом, що відсікає ілюзорне та оприявнює автентичне [2]. Яскравим практичним прикладом цього є досвід війни: у ситуаціях радикального вибору та масштабних суспільних потрясінь усвідомлення крихкості життя стає тим фундаментом, на якому вибудовується справжня ієрархія цінностей. Саме тут другорядні соціальні ролі та штучні конструкції поступаються місцем глибинному етичному акту та граничній ширості перед собою.

У цьому контексті цінності постають не лише як етичні орієнтири, а й як фундаментальна онтологічна опора, що дозволяє суб'єкту утримувати цілісність у світі хаосу. На основі цього ми можемо дійти висновку, що повноцінна репрезентація людського досвіду є неможливою без урахування граничних станів. Життя не набуває своєї завершеності без легітимації того досвіду, який зазвичай витісняється на периферію свідомості – досвіду скінченності.

Протягом життя людина неминує обростає множинністю соціальних експектацій та функціональних масок, що створює стійку ілюзорність самототожності [5]. Ми звикаємо ідентифікувати себе через професійні здобутки, сімейні статуси чи суспільне визнання, проте ці нашарування часто стають лише зовнішнім конструктивом, що приховує внутрішню порожнечу [9]. Водночас постає питання: де між цими репрезентативними конструкціями перебуває справжнє «Я» людини, якщо воно повсякчас розчиняється в детермінованості зовнішнім середовищем та соціальними приписами?

Згадуючи Карла Ясперса (1883-1969), зокрема його фундаментальну концепцію, викладену у праці «Філософія» (1931-1932), ми звертаємося до поняття «межової ситуації» (Grenzsituation). Для Ясперса смерть постає як онтологічний горизонт, який неможливо об'єктивувати чи оминати; це момент радикального зіткнення суб'єкта з межею власного буття [3]. Подібний підхід суголосний з ідеєю деконструкції соціального індивіда, де смерть виступає як розрив із повсякденністю, що змушує людину вийти за межі предметного світу і постати перед власною екзистенцією у її первинній автентичності [2].

Усвідомлення скінченності в цьому контексті виступає актом легітимації досвіду: воно надає кожній миті ваги незворотності, перетворюючи людину на суб'єкта власного буття. Лише перед обличчям небуття «Я» позбувається необхідності відповідати зовнішнім запитам, знаходячи право на самотність. Разом із цим існує і зворотний аспект: метафізичний страх скінченності, зумовлений глибокою прив'язаністю до матеріального світу та соціальних предикатів. Людина тримається за свої ролі, вбачаючи у них ілюзорну запоруку власної тривалості. Проте саме цей страх свідчить про спробу підмінити справжнє буття його функціональними сурогатами [8, с. 77-78].

Цю думку логічно доповнює філософія Альбера Камю (1913-1960). У праці «Міф про Сізіфа» (1942) мислитель обґрунтовує, що до зіткнення з абсурдом людина живе ілюзією свободи, перебуваючи в рабстві у власних цілях, турботах про майбутнє та соціальних очікуваннях. Вона добровільно стає «функціонером розуму і серця», впорядковуючи життя так, ніби воно має тривалість і вищий сенс. Проте усвідомлення смерті як єдиної неминучої реальності руйнує ці бар'єри [7].

Зіткнення з межею буття нівелює ілюзію «довічної свободи», повертаючи індивіду суб'єктність у теперішньому. Людина абсурду, прийнявши власну скінченність, звільняється від необхідності відповідати соціальним ролям чи виправдовувати своє існування перед суспільством. Смерть у такому розумінні виступає як радикальний акт деконструкції соціально «належного», що знімає відповідальність перед майбутнім заради глибинної незалежності. Як метафорично вказує автор, «смерть також має руки патриціїв, які душать, але й звільняють». Це вивільнення суб'єкта з-під гніту соціальних умовностей стає необхідним етапом для подальшого переходу від індивідуального самоствердження до гармонійного розчинення у бутті як цілісності [7, с. 9].

Відповідно до зазначеного, ми можемо простежити послідовну трансформацію аксіологічних акцентів: від болісного усвідомлення скінченності – до віднайдення спокою у всезагальному. Але, чому саме природа постає тим кінцевим пунктом, де екзистенційний жах поступається місцем гармонії? Це зумовлено тим, що саме в онтологічному просторі природи людина віднаходить справжню причетність до тяглості буття, трансцендуючи межі власного «Я».

З огляду на таку концепцію, страх смерті є не просто емоційним станом, а наслідком гносеологічної помилки – ілюзорного протиставлення індивідуального суб'єкта цілісності світу. Відтак відбувається перехід від егоцентричного страху перед небуттям до онтологічної радості причетності. Бенедикт Спіноза (1632-1677) у своїй праці «Етика» (1677) стверджував, що людина є лише «модусом» єдиної безкінечної субстанції, яку він ототожнював

із Богом або Природою (Deus sive Natura). Згідно з цією логікою, коли індивідуальна форма буття вичерпує свій часовий ресурс, вона не нівелюється, а лише змінює спосіб свого існування в межах тієї самої субстанції. Отже, смерть постає не як онтологічна втрата, а як процес реінтеграції одиничного у всезагальне, де індивідуальне розчиняється, забезпечуючи континуальність буття [10].

Суголосними з цим є також погляди Джордано Бруно (1548-1600), який у праці «Про безмежність, Всесвіт і світи» (1584) розглядав смерть як необхідний момент вічного колообігу матерії. Його ідеї про нескінченність природи та єдність її субстанційної основи позбавляють смерть трагічного забарвлення. Природа, таким чином, постає не як зовнішній об'єкт, а як жива цілісність, частиною якої суб'єкт є іманентно: і в житті, і поза ним. Бути «поглинутим» природою в такому контексті означає не поразку екзистенції, а найвищу форму звільнення від тягара окремішності, де персональна історія поступається місцем об'єктивному ритму Всесвіту [1].

Узагальнюючи, ми можемо дійти таких висновків: по-перше, смерть постає фундаментальним аксіологічним виміром, що дозволяє суб'єкту виокремити автентичне «Я» з-поміж ілюзорних соціальних нашарувань; по-друге, скінченність є необхідною умовою легітимації людського досвіду, оскільки саме незворотність часу надає кожній миті буття онтологічної ваги; по-третє, усвідомлення абсурдності та неминучості завершення життєвого шляху звільняє людину від детермінованості майбутнім, повертаючи їй свободу діяти у теперішньому поза межами суспільних умовностей; по-четверте, подолання страху перед небуттям відкриває шлях до пантеїстичного прийняття світу, де смерть є актом реінтеграції індивідуального модусу у безкінечну субстанцію природи [6].

Отже, смерть є граничною істиною самого життя. У такий спосіб ми приходимо до висновку, що повноцінне прийняття буття неможливе без усвідомлення та прийняття його скінченності. Справжня любов до життя передбачає визнання його цілісності, де смерть виступає точкою онтологічного переходу суб'єкта до універсальної цілісності буття.

ЛІТЕРАТУРА

1. Bruno G. On the Infinite Universe and Worlds [Electronic resource]. URL: <https://www.scribd.com/document/522571359/GIORDANO-BRUNO-On-the-infinite-universe-and-worlds>
2. Heidegger M. Being and Time / trans. by J. Macquarrie, E. Robinson. Oxford : Blackwell, 1962. 589 p.
3. Wiggins O. P. Karl Jaspers' Philosophy and Psychopathology [Electronic resource]. URL: https://www.researchgate.net/publication/298650565_Karl_Jaspers'_Philosophy_and_Psychopathology

4. Гайдеггер М. Про мислення, буття та нудьгу [Електронний ресурс] // Kyiv-Mohyla Business School. 2020. URL: <https://kmbs.ua/ua/article/martin-heidegger>
5. Гофман Е. Представлення себе іншим у повсякденному житті / пер. з англ. Київ : Основи, 2003. 256 с.
6. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технологічної цивілізації / пер. з нім. Київ : Лібра, 2001. 400 с.
7. Камю А. Міф про Сізіфа [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=3221>
8. Психологічне здоров'я особистості в контексті процесів глобалізації: методологія дослідження, реалії та перспективи : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. / за наук. ред. І. В. Данилюка та ін. Київ : Ліра-К, 2025. 206 с.
9. Сартр Ж.-П. Буття і ніщо : нарис феноменологічної онтології / пер. з фр. В. Лях, П. Таращук. Київ : Основи, 2001. 855 с.
10. Спіноза Б. Етика / пер. Ю. Порхун. Київ : Strelbytsky Multimedia Publishing, 2018.

Ольга ПЕЖИНСЬКА

*Кандидат філологічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка*

Юлія МАЙДАНЮК

*Здобувачка третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна
yuliamaidaniuk82@gmail.com*

ІНТЕНЦІЇ БІЛІНГВІЗМУ ТА МОТИВАЦІЯ ВИКОРИСТАННЯ КОДОВОГО ПЕРЕМИКАННЯ В СУЧАСНІЙ ЖУРНАЛІСТИЦІ

У межах сучасного глобалізованого інформаційного простору мовна комунікація дедалі частіше розгортається в умовах багатомовності. Розвиток цифрових технологій, міжнародних медіаплатформ і посилення міжкультурної взаємодії значною мірою сприяли тому, що білінгвізм став невід'ємним елементом як професійного, так і суспільного дискурсу. Особливо виразно це проявляється в журналістській сфері, де поєднання різних мовних кодів виконує не лише інформативну, а й соціокультурну, прагматичну та ідентифікаційну функції. У цьому контексті актуальним є аналіз інтенцій білінгвізму та мотивацій використання кодового перемикання в сучасному медіасередовищі.

У сучасній лінгвістиці білінгвізм розуміється як здатність індивіда користуватися двома мовами залежно від ситуації спілкування та соціального контексту. Як зазначає Ф. Грожан, «білінгв не є просто поєднанням двох монологічних систем, оскільки його мовна поведінка формується через